

Hodie Latine loquimur... (OK, not so much...)

Comprehensible Input (CI) i latin (og græsk?)

Billede fjernet på grund af copyright

I en dansk kontekst (- og ikke
nødvendigvis et forsvar)

Indhold

- CI i teori – ultra kort
- CI som undervisningsmetode eller som variation
- CI i en dansk gymnasiesammenhæng
- 3-4 eksempler fra undervisningen i latin C-niveau
- Diskussion

Teori Comprehensible Input (CI)

Comprehensible Input theory - Krashens fem hypoteser

Hovedsagen:

1. Acquisition-Learning distinction: To forskellige systemer. →
Ubevidst sprogtilegnelse er helt uafhængig af bevidst læring
2. Monitor-teorien. Ens bevidste viden (fx grammatiske)
fungerer som monitor i output, skaber i bedste fald et mere
poleret udtryk – men fare mht. fluency.
3. **Input-hypotesen: Man tilegner sig sprog når man får
forståeligt input i et niveau "i + 1"**
4. Det affektive filter: Andre varabler, der påvirker læringen.
5. Læring sker i en naturlig rækkefølge.

CI som metode eller som variation

Misforståelser

- Ikke en metode – men et sprogtilegnelsesfænomen.
- Forståeligt input skaber tilegnelse.
- Krashens teorier er veldokumenterede og derfor kan man ikke rigtigt være ”imod” teorien.
- Det handler ikke om ”at tale latin” – det handler om tilegnelse gennem CI (at tale er ikke input, ikke tilegnelse som sådan, men output, en måling af det tilegnede)

Problemer med CI i en dansk kontekst

Den danske tradition og læreplan

- Klassiske sprog: autoptisk adgang til antikkens kultur og tekster.
- Krav om originaltekstlæsning selv i det laveste niveau.
- Mange elever vælger fagene for at blive gode til grammatik/fordi de allerede godt kan lide denne del af undervisningen.
- At læreren skal tale latin (!) og at skabe tid til fx at læse i store mængder begyndermateriale
- Tid og mål med undervisningen

Fordele ved CI i en dansk kontekst

Nye muligheder

- En ny elevtype
- Mange på holdet
- En fortrolighed med sproget
- Ordforrådsindlæring/tilegnelse
- At lette læsningen af originaltekster i begynderfasen
- Et øget fokus også på C-niveau på kulturstof osv. – og lidt mindre tung morfologisk udenadslære.
- (- og så må man bare være lidt ligeglad med, at man ikke selv kan tale latin, forberede enkelte dele, og så være glad nok for, at man så har stimuleret sprogindlæringen med forståeligt input...)

Eksempler fra undervisningen...

Og svaret er ja, det er lidt ligesom at være til eksamen i **stil HELE TIDEN**... (!!)

Billede fjernet på grund af copyright

Haec est Simpson familia

Billede fjernet på grund af copyright

- pater (far), mater (mor),
filius (søn), filia (datter),
infans (baby), canis (hund),
liberi (børn), est (er), sunt
(er), -ne (?/mon), quis
(hvem, maskulinum), quae
(hvem, femininum), quot
(hvor mange)

”SALVETE” = HEJ(TIL MANGE),
”SALVE” = HEJ (TIL EN)

Billede fjernet på grund af copyright

Haec est Simpson familia!

Vocabulary

- pater (far), mater (mor), filius (søn), filia (datter),
infans (baby), canis (hund), liberi (børn), est (er),
sunt (er), -ne (?/mon), quis (hvem, maskulinum),
quae (hvem, femininum), quot (hvor mange)
- ubi (hvor?), animal (dyr), culina (køkken),
cenat/cenant (han/de spiser aftensmad), edit
(han spiser), edunt (de spiser), facit (han
gør/laver), mensa (bord), sella (stol) quid (hvad i
neutrumb), sub (under + ablativ), in (på + ablativ),
esca (mad)

Billedintroduktion til Ovid, Metamorfoser

Billede fjernet på grund af copyright

Læreren forbereder en ”fortælling” og gennemgår billedet.

- *Narcissus est sub arbore. In aqua videt, et videt suum vultum....*

Herefter kan gives gloseliste, spørgsmål etc.

Fx:

- *Ubi est Narcissus/Echo?*
- *Quid agit Narcissus/Echo?*
- *Quare?*
- *Quid vult Narcissus? Etc...*

Picture story retell "Dies natalis"

Øvelse 1:

- Koroplæsning – læreren læser og eleverne gentager

Øvelse 2:

- Elev 1: Har billederne; Elev 2: Har historien
- Elev 2 læser op – LANGSOMT! Elev 1 peger på de dele af billedet som svarer til de forskellige detaljer i teksten.
- Byt roller!

Øvelse 3:

- Elev 1 har billederne – og elev 2 kan også se billederne.
- Elev 2 har historien og må hjælpe med at give ordforråd. Elev 2 MÅ IKKE rette grammatik o.l.
- Byt roller!

Øvelse 4:

- Alle har billederne.
- På fem minutter skal eleverne nå at skrive historien ned på latin.

Glosser

laetus

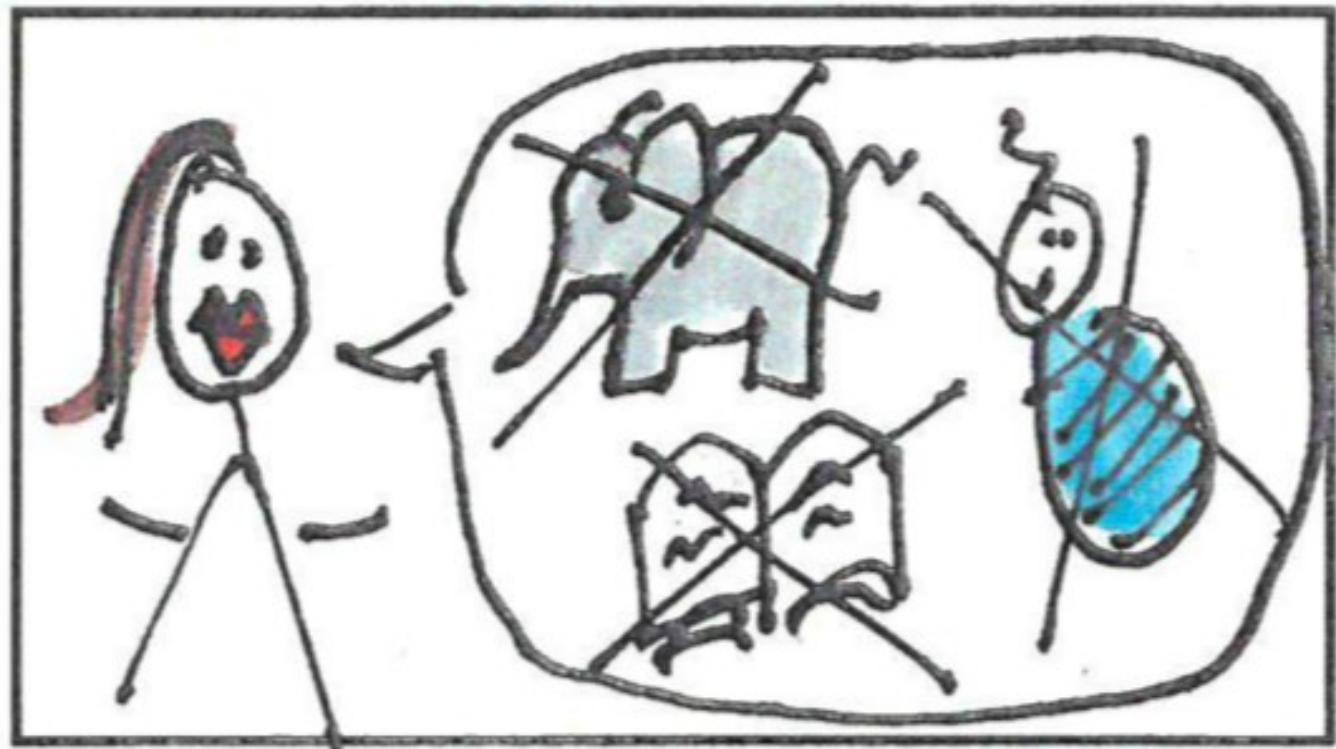
hodie

dies + basium + libellum

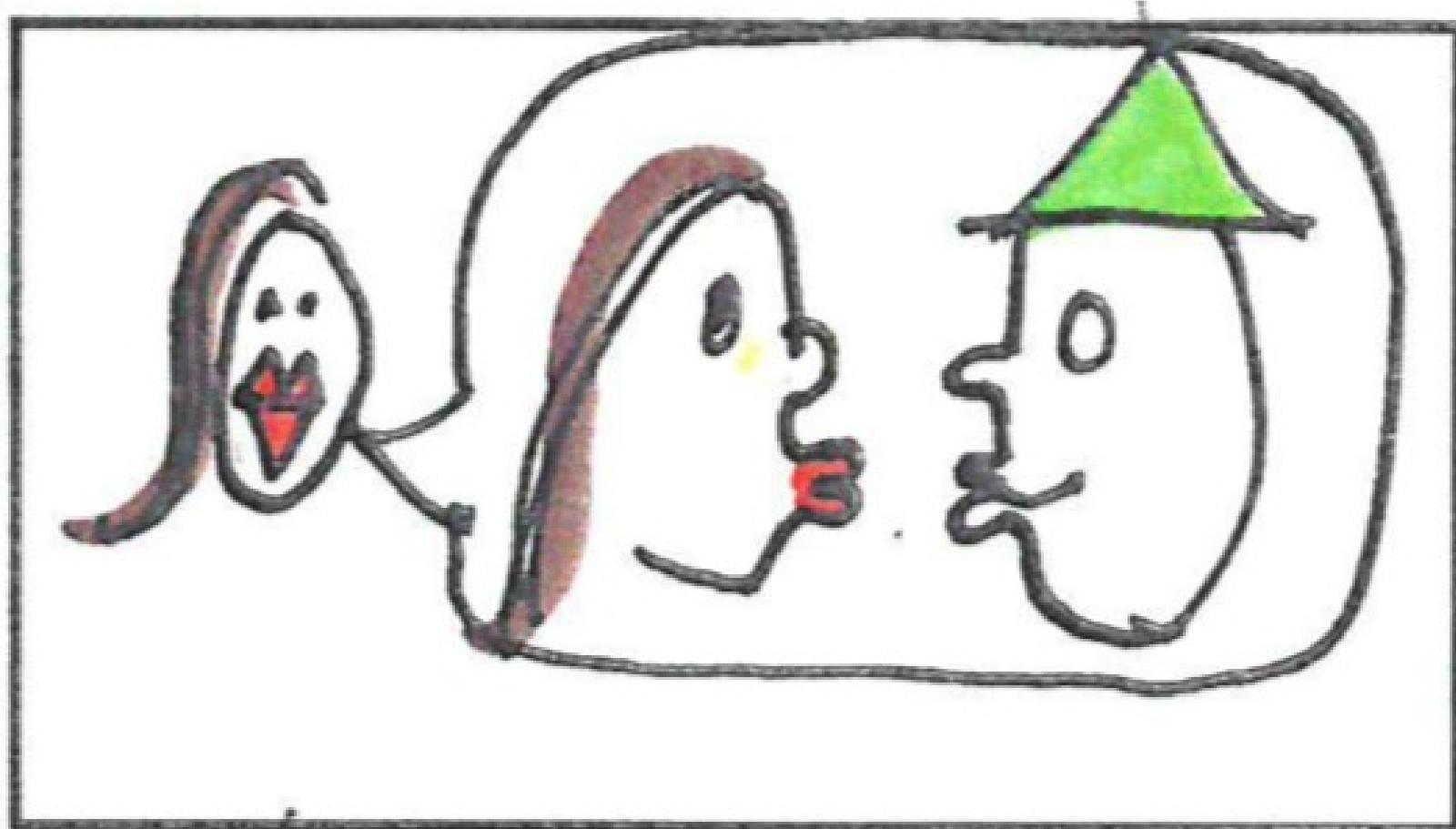
venit + habet + dicit

ego + do vs. (3. pers sing) + dat

Caecilia dicit: "Non do elefantum, non do libellum et non do infantem!"

Dicit: "Ego do basium!"

Læsninger gennem "primers"

- Oversættelsesbaseret CI som stiladsering til læsning af originaltekst
- Der findes flere slags "primers"/embedded readings.
 - Latinsk tekst + latinsk tekst med læsevenlig (SVO) ordstilling
 - Latinsk tekst i original med oversættelser under
 - Latinsk tekst i original med en primer på latin + dansk

Translation-based CI reading – Martial 9.97

Original ordstilling:

Rumpitur invidia quidam, carissime Iuli,
quod me Roma legit, rumpitur invidia.

Rumpitur invidia, quod turba semper in omni
monstramur digito, rumpitur invidia.

Rumpitur invidia, tribuit quod Caesar uterque
ius mihi natorum, rumpitur invidia.

Rumpitur invidia, quod rus mihi dulce sub
urbe est

parvaque in urbe domus, rumpitur invidia.

Rumpitur invidia, quod sum iucundus amicis,
quod conviva frequens, rumpitur invidia.

Rumpitur invidia, quod amamus quodque
probamur.

Rumpatur, quisque rumpitur invidia.

Læsevenlig ordstilling:

Quidam rumpitur invidia, carissime Iuli,
quod Roma legit me, rumpitur invidia.

Rumpitur invidia quod semper monstramur
digito in omni turba, rumpitur invidia.

Rumpitur invidia, quod uterque Caesar tribuit
mihi ius natorum, rumpitur invidia.

Rumpitur invidia, quod est rus dulce mihi sub urbe
parvaque domus in urbe, rumpitur invidia.

Rumpitur invidia, quod sum iucundus amicis,
quod frequens conviva, rumpitur invidia.

Rumpitur invidia, quod amamus quodque probamur.
Rumpatur, quisque rumpitur invidia.

- Mål: At opleve, at latin ikke er en kode...

Cæsar: lagdelt primer/tiered reading

1. Lag	Tres gentes hominum qui incolunt in Gallia, sun Belgae, Aquitani, et Celtæ. In lingua Latina, Celtæ appellantur Galli.
2. Lag	Gallia est omnis divisa in partes tres: unam partem Belgæ incolunt, aliam Aquitani, tertiam Galli, (Galli, in nostra lingua, appellantur, Celtæ in ipsorum lingua appellantur)
3. Lag	Gallia est omnis divisa in partes tres, quarum unam incolunt Belgæ, aliam Aquitani, teritam qui ipsorum lingua Celtæ, nostra Galli appellantur.

Vergil: lagdelt primer/tiered reading

Lag 1	Ego, Vergilius, fabulam cano. Fabula est de armis et viro. Vir iter fecit. Vir iactatus est in mari et terris. Vir per multa horribilia laboravit quod Iuno erat iratissima.
Lag 2	Cano de armis et viro qui Troia Lavinium venit. Aeneas iactatus est in mari et terris et multa passus est (endured), ob (= quod) iram lunonis saevae.
Lag 3	Arma virumque cano, Troiae qui primus ab oris Italiam, fato profugus, Laviniaque venit litora, multum ille et terris iactatus et alto vi superum saevae memorem lunonis ob iram.

Læsning med primer

Prosatekst, fx Nepos eller Seneca

- Original latinsk tekst – brudt op i korte linjestykker
- Primer, som indeholder oversættelsesvenlig SVO ordstilling, med interlineær glosering

Fremgangsmåde:

1. Læse primer + dansk glosering. Link ordene til deres betydning.
2. Læse den latinske tekst, til man kan forstå den i den "rene læsning". Gentag 1 og 2 så mange gange det er nødvendigt.
3. Lyt til teksten læst op og følg med i læsetempoet (Fx ThePrinceSterling på youtube – men lidt amerikansk...)
4. Senere, som en separat øvelse, gennemgås grammatik og gloser som en traditionel tekst – men med den forudsætning, at teksten nu forstås.

Litteratur

- **Making Sense of Comprehensible Input in the Latin Classroom**
- Cambridge: **Journal of Classics Teaching, Volume 20, Issue 39**
- **<http://johnpiazza.net>**
- **Untextbooking for the CI latin Class**
- **<http://totallycomprehensiblelatin.blogspot.com>**
- **Translation-based reading**

